

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Jaroslava Vlašína a soudců JUDr. Milana Kamlacha a JUDr. Marie Součkové v právní věci žalobce **J. P.**, proti žalovanému **Vojenskému úřadu sociálního zabezpečení**, se sídlem Praha 10, Vršovická 1429/68, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Hradci Králové, pobočky v Pardubicích č. j. 54 Cad 117/2004 - 148 ze dne 29. 4. 2005,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **se z a m í t á .**
- II.** Žalovanému **se n e p ř i z n á v á** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobce (dále jen „stěžovatel“) se kasační stížností domáhá zrušení shora označeného usnesení krajského soudu, kterým byl zamítnut jeho návrh na bezplatné ustanovení advokáta pro řízení o kasační stížnosti. Soud tak učinil poté, co po obdržení žádosti stěžovatele o přidělení „obhájce“ ke kasační stížnosti opakovaně vyzval stěžovatele k vyplnění údajů o jeho osobních a majetkových poměrech a vysvětlil mu důležitost požadovaných podkladů pro rozhodnutí ve věci žádosti o ustanovení zástupce. Vyplnění uvedeného formuláře však stěžovatel opakovaně odmítl, v důsledku čehož neměl soud z důvodů zaviněných stěžovatelem dostatek podkladů pro posouzení důvodnosti žádosti o ustanovení advokáta. Proto soudu nezbylo než návrh stěžovatele na bezplatné ustanovení advokáta zamítnout, když k jinému, než bezplatnému ustanovení advokáta, není soud legitimován.

Stěžovatel uvedené usnesení napadl rozsáhlou kasační stížností. V části, v níž napadá shora nadepsané usnesení, stěžovatel uvádí, že krajský soud v daném případě nerespektoval jeho právo na právní obhajobu od počátku jakéhokoli řízení, které podle něj vyplývá z blíže nespecifikovaného rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 13. 12. 2001. Dále z tohoto rozhodnutí

vyplývá, že v případě, kdy si účastník řízení nezajistí obhajobu sám, je mu povinen obhájce ustanovit soud. Dále se stěžovatel pozastavuje nad skutečností, že krajský soud ani po dvou měsících od podání kasační stížnosti tuto nepředložil Nejvyššímu správnímu soudu, jak mu to ukládá zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“). V tom spatřuje průtahy způsobené libovůlí soudu. Stěžovatel rovněž poukazuje na skutečnost, že rozhodnutí nebylo vydáno za jeho účasti. V ostatním obsahu kasační stížnosti stěžovatel napadá postup správního orgánu ve správním řízení a rozporuje postup krajského soudu v řízení o žalobě.

Nejvyšší správní soud ze spisu zjistil, že Krajský soud v Hradci Králové, pobočka v Pardubicích, vydal dne 28. 2. 2005 usnesení č. j. 54 Cad 117/2004 - 98, kterým odmítl žalobu stěžovatele proti nečinnosti Vojenského úřadu sociálního zabezpečení ve věci žádosti žalobce o zvýšení starobního důchodu ze dne 29. 12. 2002. Proti tomuto usnesení podal stěžovatel kasační stížnost, jež byla krajskému soudu doručena 14. 3. 2005, v rámci níž mj. požádal soud „o přidělení obhájce ke kasační stížnosti“. Dne 6. 4. 2005 byla stěžovateli doručena výzva krajského soudu, aby vyplnil formulář o osobních a majetkových poměrech, jehož vyplnění a předložení je nezbytné pro posouzení, zda stěžovatel splňuje předpoklady pro bezplatné ustanovení advokáta. To stěžovatel svým přípisem ze dne 13. 4. 2005 odmítl, mj. s tím, že se na něj nevztahuje zákon, jenž některým kategoriím osob ukládá povinnost předkládat majetková přiznání. Podle úředního záznamu v soudním spise byl stěžovatel dne 22. 4. 2005 dotázán, zda vyplní formulář o osobních a majetkových poměrech. To stěžovatel odmítl s tím, že to není jeho povinnost; stěžovatel rovněž odkázal na shora uvedené rozhodnutí Ústavního soudu, dle kterého má soud povinnost advokáta stěžovateli zajistit.

Podle § 35 odst. 7 s. ř. s. navrhovateli, u něhož jsou předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků, a je-li to třeba k ochraně jeho práv, může předseda senátu na návrh ustanovit usnesením zástupce, jímž může být i advokát. Podle § 36 odst. 3 s. ř. s. pak platí, že účastník řízení, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu osvobozen od soudních poplatků.

Stěžovatel není v řízení o kasační stížnosti zastoupen advokátem. Jak však vyplývá z dosavadní judikatury Nejvyššího správního soudu, tato skutečnost není v řízení o kasační stížnosti proti usnesení krajského soudu o zamítnutí návrhu na ustanovení zástupce důvodem pro odmítnutí stížnosti pro nedostatek právního zastoupení ve smyslu § 105 odst. 2 s. ř. s. (srov. judikát publikovaný pod č. 486/2005 Sb. NSS).

Nejvyšší správní soud se tedy mohl zabývat meritorním posouzením kasační stížnosti. Ta v daném případě směřovala proti usnesení krajského soudu o neustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti. Nejvyšší správní soud se proto nemohl zabývat námitkami stěžovatele namířenými proti samotnému usnesení o odmítnutí stěžovatelovy žaloby, resp. směřujícími proti postupu žalovaného, jenž byl touto žalobou napaden. Důvodnost těchto námitek bude moci být meritorně přezkoumána teprve v případném řízení o kasační stížnosti proti příslušnému usnesení.

Stěžovatel v kasační stížnosti fakticky uplatnil důvod podle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., tj. nezákonnost rozhodnutí krajského soudu o odmítnutí návrhu. Nejvyšší správní soud však zjistil, že zákonné podmínky pro vydání napadeného usnesení v daném případě byly splněny. Ze shora uvedených ustanovení § 35 odst. 7 a § 36 odst. 3 s. ř. s. lze jednoznačně dovodit, že jednou z podmínek pro ustanovení zástupce pro řízení je prokazatelný nedostatek

prostředků účastníka řízení a že důkazní břemeno ohledně splnění této podmínky spočívá na tomto účastníkovi (srov. formulaci: „účastník, který doloží ...“). V daném případě má Nejvyšší správní soud za nesporné, že stěžovatel byl krajským soudem opakovaně vyzván k vyplnění formuláře o osobních a majetkových poměrech a poučen o potřebnosti těchto údajů pro rozhodnutí o jeho návrhu na ustanovení zástupce. Jestliže stěžovatel poskytnutí informací o svých majetkových poměrech vyplněním uvedeného dotazníku odmítl, své majetkové poměry soudu nedoložil jiným způsobem, a jestliže soud neměl podle svých tvrzení, na kterých nemožno podle Nejvyššího správního soudu cokoli zpochybňovat, relevantní údaje k dispozici z jiných zdrojů, nebyly splněny podmínky pro aplikaci § 35 odst. 7 ve spojení s § 36 odst. 3 s. ř. s. a návrhu stěžovatele na ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti nebylo možno vyhovět.

Námítka stěžovatele, podle níž není povinen přehled o své majetkové situaci podávat, vyplývá podle Nejvyššího správního soudu ze záměny uvažované zákonné povinnosti podávat majetková přiznání, která by se měla týkat úzce specifikovaného okruhu osob, a důkazního břemene účastníka řízení, žádajícího ve smyslu § 35 odst. 7 s. ř. s. o ustanovení zástupce řízení, doložit své majetkové poměry ve smyslu § 36 odst. 3 s. ř. s. Jak bylo výše uvedeno, důkazní břemeno doložení majetkových poměrů v daném případě spočívalo na stěžovateli s tím, že doložit své majetkové poměry stěžovatel mohl i jiným způsobem, než vyplněním soudem zaslaného formuláře.

Ústavně zakotvené právo na bezplatnou pomoc obhájce (čl. 40 odst. 3 Listiny základních práv a svobod) se vztahuje pouze na trestní řízení, a i tam norma ústavního práva vyžaduje provedení zákonem. Podmínky, za nichž může soud rozhodnout o ustanovení zástupce v soudním řízení správním, jsou upraveny v § 35 odst. 7 ve spojení s § 36 odst. 3 s. ř. s. Jestliže, jak Nejvyšší správní soud shora dovodil, nebyly v daném případě splněny podmínky podle uvedených ustanovení, a to přesto, že krajský soud opakovaně vyzval stěžovatele k doložení svých osobních a majetkových poměrů, nemohlo dojít k zásahu do ústavně zakotveného práva stěžovatele na právní pomoc ve smyslu čl. 37 odst. 2 Listiny základních práv a svobod. Rozhodování o návrhu na ustanovení zástupce není rozhodováním ve věci samé, a proto není třeba, aby mu předcházelo jednání za účasti stěžovatele (§ 49 odst. 1 s. ř. s.).

Pouze pro úplnost Nejvyšší správní soud odkazuje na § 108 odst. 1 s. ř. s., podle něhož je to krajský soud, který se v případech, kdy má kasační stížnost vady, má postarat o jejich odstranění. O žádosti o ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti rozhoduje rovněž krajský soud, a i proto nelze v daném případě účinně namítat porušení blíže nespecifikovaných ustanovení s. ř. s., jež mělo spočívat v bezodkladném nepředložení kasační stížnosti Nejvyššímu správnímu soudu.

Nejvyšší správní soud ze shora uvedených důvodů zamítl kasační stížnost proti usnesení Krajského soudu v Hradci Králové, pobočky v Pardubicích jako nedůvodnou ve smyslu § 110 odst. 1 s. ř. s.

Stěžovatel neměl ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti ze zákona (§ 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.). Žalovaný správní orgán měl ve věci úspěch, nevznikly mu však náklady řízení o kasační stížnosti přesahující rámec jeho běžné úřední činnosti. Soud mu proto náhradu nákladů řízení nepřiznal (§ 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.).

P o u ě n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 27. září 2005

JUDr. Jaroslav Vlašín
předseda senátu